

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Молочна промисловість України є великою індустріальною галуззю, що має надзвичайно важливе значення як для економіки АПК, так і для народного господарства країни в цілому. Проте останнім часом діяльність підприємств молочної галузі характеризується рядом кризових тенденцій, що пов'язані, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, низькою продуктивністю корів, зростанням цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів.

За розрахунками, проведеними згідно з даними Держстату, в Україні виробництво молока за період незалежності скоротилось більш ніж у 2,2 рази і у 2014 р. становило лише 11132,8 тис. т, у 1990 р. цей показник становив 24508,3 тис. т. [1]. Спад відбувся здебільшого за рахунок зменшення кількості великої рогатої худоби, що є основним джерелом сировини для виробників молочної продукції. Проаналізувавши інформацію Державної служби статистики в цілому по Україні, можна побачити, що чисельність поголів'я корів протягом 2007 - 2014 рр. зменшилася на 837,9 тис. голів або на 25%, а у порівнянні із 1990 роком, коли в Україні у господарствах усіх категорій налічувалось близько 8 млн. 378 тис. корів, ця цифра зменшилась більше ніж утричі[1].

Згідно даних Держстату, за період 2007-2014 рр. близько 70% виробленого молока припадало на господарства населення. У 2014 році цей показник становив 76,2 %, або 8485 тис. тон молока із 11133 тис. тон загального обсягу виробництва[1]. Це не дозволяє забезпечити отримання продукції високої якості, оскільки у цих виробників відсутні умови для впровадження новітніх технологій утримання та годівлі тварин. Молоко, вироблене у господарствах населення, відповідає вимогам лише другого гатунку, тоді як вироблене на великих сільськогосподарських підприємствах в основному реалізується вищим і першим гатунком [2].

Позитивним явищем для молокопереробної галузі є стабільне зростання продуктивності худоби в господарствах усіх категорій, а особливо на сільськогосподарських підприємствах. Так, у 2014 році порівняно із 2000 роком середньорічний удій молока від однієї корови на сільськогосподарських підприємствах збільшився більше ніж утричі і становив 5027 кг. Загалом за період 2007-2014 років зростання продуктивності корів в господарствах усіх категорій становило 23%, на сільськогосподарських підприємствах – 60,6% у господарствах населення - 14,7%[1].

Проте, якщо порівняти продуктивність корів в Україні із середньорічними удоями молока у розвинених країнах, то стає зрозуміло, наскільки малий крок вперед зробила вітчизняна молочна промисловість. Так,

якщо в Україні станом на кінець 2013 року середньорічний удій молока на сільськогосподарських підприємствах склав 4827 кг, то в Ізраїлі – майже 13000 кг, в США – 8431 кг, в Данії – 7344 кг, в Німеччині – 6281 кг [3, с.16]. Тож необхідно приймати заходи щодо підвищення продуктивності корів шляхом застосування більш якісних кормів, а також закупівлі племінних телиць, нетелей та корів.

Важливим показником ефективної діяльності будь-якої галузі є позитивне сальдо між експортом та імпортом відповідних товарів. Зовнішньоекономічний баланс молочної продукції для України залишається позитивним. Проте все ж таки простежується тенденція збільшення імпорту та зменшення експорту молочної продукції. Так, у 2014 році у порівнянні із 2007 роком імпорт молочної продукції збільшився майже у двічі, експорт скоротився на 7,6% [1].

Основними країнами-експортерами з постачання молока та молочної продукції для України залишаються країни СНД – Казахстан, Узбекистан, Таджикистан, Азербайджан, Молдова, Грузія, Вірменія. В результаті погіршення економічних відносин із Росією, вітчизняним виробникам необхідно шукати нові ринки збуту своєї продукції. Одним із перспективних напрямів є вихід на європейський ринок. Однією із основних проблем на шляху виходу українських товаровиробників на європейський ринок є невідповідність вітчизняної продукції європейським стандартам, що стосуються якості, умов зберігання молока, санітарно-гігієнічних норм.

Отже, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що молочна галузь України має значні перспективи розвитку, однак потребує значної уваги з боку держави. Основними заходами щодо забезпечення належного функціонування ринку молока і молочних продуктів вважаємо: збільшення поголів'я великої рогатої худоби; підвищення якості молока шляхом придбання та використання сучасного доїльного та холодильного обладнання; приведення у відповідність вітчизняних стандартів на молочну продукцію до європейських та впровадження даних стандартів на підприємствах галузі; посилення державного контролю за якістю і безпечністю вітчизняної молочної продукції з метою стимулювання попиту і можливості експорту; підвищення рентабельності виробництва сільськогосподарських виробників.

Реалізація даних заходів, на нашу думку, дасть змогу підвищити ефективність розвитку молочного комплексу України та підвищити його конкурентоспроможність.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Лозовик Д. Б. Національні тенденції розвитку ринку молока і молочних продуктів // Д. Б. Лозовик / Ефективна економіка. – 2014, - №6. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3121>

3. Тимофіїв Т. О. Перспективи розвитку вітчизняного молочного скотарства в контексті тенденцій на світовому ринку молока / Т. О. Тимофіїв // Аграрна економіка. – 2012. – Т.5. - № 3-4. – С.14-17.